

N:o 90.

Ank. till Riksd. kansli den 8 maj 1900, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjette hufvudtiteln samt i särskild proposition gjorda framställningar i fråga om anordnande af fabriksinspektion under år 1901, äfvensom i ämnet väckta motioner.

(2:a U. A.)

Kongl. Maj:t har *dels* i punkten 35:o af sjette hufvudtiteln i den till innevarande års Riksdag aflåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof föreslagit Riksdagen att, till *anordnande af fabriksinspektion*, på extra stat för år 1901 anvisa ett belopp af 33,000 kronor, *dels ock* uti särskild proposition (n:o 63) af den 2 nästlidne mars under åberopande af bilagdt utdrag af protokollet öfver civilärenden för samma dag föreslagit, att Riksdagen måtte för samma ändamål på extra stat för år 1901, utöfver hvad på grund af förstnämnda framställning kunde komma att för ändamålet beviljas, anvisa till arfvoden åt elfva assistenter 33,000 kronor med 3,000 kronor till hvar, för år räknadt, och till bestridande af kostnaden för skrifbiträden och likartade utgifter för de fem distrikten ytterligare 3,000 kronor, eller tillhopa 36,000 kronor.

Enligt åberopade statsrådsprotokollet har departementschefen erinrat, hurusom han vid föredragning inför Kongl. Maj:t den 13 sistlidne januari af förslag rörande regleringen af utgifterna för år 1901 under riksstatsens sjette hufvudtitel yttrat, beträffande anordnande af fabriksinspektion, att i sammanhang med afgifvande af yttrande i fråga om förslag till om-

arbetning af 1881 års förordning angående minderåriges användande i arbete vid fabrik, handverk eller annan handtering kommerskollegium och medicinalstyrelsen visserligen ifrågasatt utvidgning i fabriksinspektionens verksamhet och dermed ock höjning af anslaget för anordnande af fabriksinspektion, men att, då kommerskollegium ännu icke hunnit komma med närmare utredning, i hvilken mån höjning af anslaget borde ega rum, departementschefen, i anslutning till bestående förhållanden, hemstälde, att Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att, för anordnande af fabriksinspektion, på extra stat för år 1901 anvisa: till aflöning åt fem inspektörer 25,000 kronor med 5,000 kronor till hvar, för år räknadt, till bestridande af kostnaden för skrifbiträden och likartade utgifter 6,000 kronor samt till Kongl. Maj:ts förfogande för godtgörelse åt tillfälligt förordnade inspektörer 2,000 kronor, eller tillhopa 33,000 kronor.

Detta öfverensstämde med hvad Riksdagen för innevarande år för ifrågavarande ändamål anvisat.

Den 22 sistlidne januari hade, enligt hvad i statsrådsprotokollet vidare meddelas, till civildepartementet inkommit omförmälda utredning från kommerskollegium; och hade, sedan departementschefen meddelat Riksdagens statsutskott detta, äfvensom att han hade för afsigt att inom kort föredraga ärendet inför Kongl. Maj:t och dervid tillstyrka Kongl. Maj:t att till Riksdagen afgifva proposition om förhöjdt anslag för ordnandet af fabriksinspektion, statsutskottet med anledning häraf uti sitt den 20 nästlidne februari afgifna utlåtande angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel yttrat att, då sålunda ytterligare förslag i föreliggande fråga vore att från Kongl. Maj:t förvänta, ärendet syntes i afvaktan derå böra uppskjutas, och att utskottet alltså komme att framdeles under Riksdagen afgifva yttrande i detta ämne.

Innan departementschefen öfvergått till redogörelse för innehållet i nämnda utredning, har departementschefen erinrat att, enligt det af honom förut samma dag inför Kongl. Maj:t anmälda förslag till förordning angående minderåriges och qvinnors användande till arbete i industrielt yrke, hvilken förordning vore afsedd att ersätta förenämnda kongl. förordning den 18 november 1881 angående minderåriges användande i arbete vid fabrik, handverk eller annan handtering, skulle, utom i fråga om grufdrift, som vore att hänföra till bergsbruk, åt yrkesinspektörerna öfverlemnas att öfvervaka författningens efterlefnad.

Kommerskollegium hade, enligt hvad departementschefen vidare meddelat, i berörda utredning anfört, bland annat, att då enligt nyssnämnda författningsförslag författningens tillämpningsområde skulle, hvad yrkesinspektörerna anginge, sammanfalla med det, som gälde för lagen an-

gående skydd mot yrkesfara den 10 maj 1889, komme visserligen icke genom författningens trädande i kraft antalet af de arbetsställen, hvilka derefter fölle under yrkesinspektörernas kontroll, att ökas utöfver hvad redan nu i detta hänseende egde rum, men att deremot en ökning så väl i inspektionernas antal som i desammas omfattning och följaktligen jemväl i den tid, hvarje inspektion skulle upptaga, blefve en nödvändig följd deraf, då genom den nya förordningen ett nytt område skulle vid många arbetsställen läggas under yrkesinspektionens kontroll; att af kollegii berättelse rörande yrkesinspektionens verksamhet under år 1892 framginge, att af de 9,000 arbetsställen, som vid den tid berättelsen omfattade ansetts utgöra föremål för yrkesinspektionens verksamhet, endast 1,393 blifvit från institutionens början till utgången af år 1892 inspekterade, och att följaktligen 7,607 ännu vid sagda års slut vore oinspekterade; att af kollegii berättelse angående yrkesinspektionens verksamhet för år 1898 framginge, att vid 1898 års slut 7,786 arbetsställen återstode oinspekterade, och detta oaktadt en tidrymd af sex år förflutit mellan de båda jemförda tidpunkterna och inspektörernas antal under de fyra senare åren varit fem i stället för, såsom förut, tre; att detta anmärkningsvärda förhållande delvis hade sin förklaring i den snabba tillväxt, som egt rum i landets industri under de senaste åren och på hvilken skilnaden i antal arbetsställen, som år 1892 och år 1898 föllo inom ifrågavarande lags giltighetsområde, i viss mån torde utgöra en mätare; att de respektive siffrorna, som vore 9,000 och 13,945, alltså visade en ökning af 55 procent; att då antalet hithörande arbetsställen helt visst komme att fortfarande ökas, om ock möjligen icke i samma proportion som under de närmast förgångna åren, det här af otvetydigt syntes framgå, att inspektionens nuvarande personal vore alldeles för fåtalig och kräfde en väsentlig ökning, äfven om för densamma icke några nya åligganden skulle tillkomma; samt att kollegium, under antagande att nu gällande förordning angående minderåriges användande i arbete vid fabrik, handverk eller annan handtering inom kort blefve ersatt af ny lagstiftning och att öfvervakandet af densammas efterlefnad komme att yrkesinspektörerna åläggas, därför vid afgifvandet af sitt förslag tagit hänsyn dertill.

Kollegium hade vidare beträffande inspektionspersonalens storlek yttrat, att det visserligen vore sant att man af uppgifter från andra länder icke derom kunde draga någon fullt riktig slutsats, enär inspektörernas verksamhetsområde i de skilda länderna vore mycket olika, men att dock någon ledning för frågans bedömande derifrån kunde hemtas, synnerligast om man vände sig till ett sådant land som Danmark, der förhållandena numera vore uti ifrågavarande hänseende närbeslägtade med våra

egna; att enligt den senaste, nu tillgängliga årsberättelse öfver den danska inspektionens verksamhet, den för finansåret 1897—1898, antalet af de arbetsställen, hvilka på grund af föreskrifterna i den så kallade »Fabrikloven» af den 23 maj 1873 angående minderåriges användande i fabriksarbete och i den så kallade »Maskinbeskyttelsesloven» af den 12 april 1889 angående skydd mot yrkesfara m. m. då föllo inom den egentliga yrkesinspektionens område, utgjorde 5,922 stycken, fördelade på fabriker och fabriksmessigt drifna verkstader, på mejerier och landtbruk med mekanisk drifkraft äfvensom på andra dels stationära icke industriella rörelser och dels rörliga maskiner, drifna med ånga, gas eller annan mekanisk kraft; att vid sagda tid inspektionspersonalen utgjorts af två inspektörer och tretton assistenter eller tillsammans femton personer, hvilken personal dock numera ökats med två assistenter; att arbetarnes antal vid nämnda 5,922 arbetsställen utgjorde 70,137; att, derest inspektionens arbetskrafter hos oss med våra 14,000 arbetsställen och 250- till 300,000 arbetare skulle göras proportionella mot den danska med hänsyn till arbetsstälernas antal, borde distriktspersonalen här ökas till trettiofem personer, d. v. s. sjudubblas; att en sådan ökning emellertid icke, enligt kollegii mening, på en gång borde genomföras, men att, då af det sagda framginge, att det vore en oafvislig nödvändighet att kraftiga åtgärder vidtoges för att bereda möjlighet för yrkesinspektionen att fylla sin uppgift och hålla något så när jemna steg med landets starkt tillväxande industri, kollegium ansåge, att distriktspersonalen borde åtminstone tredubblas, d. v. s. ökas från fem till femton personer.

Vidkommande det sätt, hvarpå de nya arbetskrafterna lämpligast skulle kunna inpassas i den redan bestående organisationen, hade kommerskollegium yttrat, att kollegium ansåge detta kunna ske antingen enbart genom ökning af inspektörernas antal, eller genom att hos en hvar af de nu befintliga inspektörerna anställa visst antal tekniskt bildade assistenter eller ock genom att samtidigt öka inspektörernas antal och hos dem anställa assistenter; att, då emellertid yrkesinspektörernas antal nyligen ökats från tre till fem, kollegium icke ville föreslå någon ytterligare sådan ökning, enär en dermed förenad förändring uti den nu bestående distriktsindelningen alltid måste medföra icke oväsentliga olägenheter genom en del arbetsställens förflyttning från ett distrikt till ett annat och från en inspektör till en annan; att kollegium därför ansåge fördelaktigast att den nuvarande distriktsindelningen bibehölles och att en hvar af distriktsinspektörerna tilldelades två tekniskt bildade assistenter såsom biträden vid utförandet af deras åligganden; samt att genom en sådan anordning skulle, utan rubbning uti de särskilda arbetsstälernas

hänförande till visst inspektionsdistrikt, det resultat ernås, att inom hvarje distrikt minst två personer alltid skulle kunna sysselsätta sig med verkliga inspektioner, hvarförutom genom en dylik organisation den fördel skulle vinnas, att någon funnes att förordna till att upprätthålla yrkesinspektörstjänst vid sjukdoms- eller annat förfall för inspektör att tjänsten utöfva, och att vid uppstående ledighet af inspektörstjänst det funnes en vid tjänstens utöfning van stam af personer, bland hvilka efterträdaren kunde utses, och sålunda kontinuitet och likformighet i utöfningen af tjänsten bevaras.

En af kollegii ledamöter hade i denna del varit af skiljaktig mening och, i motsats till hvad kollegii pluralitet föreslagit, ansett, att yrkesinspektörernas antal borde fördubblas och allenast en assistent anställas hos en hvar af inspektörerna.

Rörande de sålunda ifrågasatta assistenternas ställning och åligganden hade kollegium ansett, att assistenterna, som borde efter föregången ansökningstid tillsättas af kollegium, skulle lyda direkt under vederbörande yrkesinspektör, som hade att gifva de under honom lydande assistenter föreskrift angående omfattningen af deras göromål samt sättet för deras utförande, men att dock allmänna regler för assistenternas verksamhet borde af kommerskollegium, efter inspektörernas hörande, meddelas genom särskild instruktion.

Assistenternas aflöning hade kommerskollegium ansett kunna bestämmas till 3,000 kronor årligen för hvar och en att utgå i form af arfvode.

Då med den föreslagna ökningen af yrkesinspektionens personal och inspektionsverksamhet naturligen följde jenväl en ökning uti bokföring, skrifning och andra byrågöromål samt antalet blankettryck, hade kollegium förklarat, att kollegium ansåge nödigt att åtgärder vidtoges för höjande af det för dylika utgifter afsedda anslaget med sexhundra kronor för hvarje distrikt utöfver hvad i staten för innevarande år vore upptaget.

Kollegium hade vidare yttrat, att de ärenden rörande yrkesinspektionen och hvad deraf föränleddes, hvilka förekomme till behandling hos kollegium, ökats sedan densammas tillkomst och vore nu af ganska mångsidig natur; att utarbetandet af det sammandrag af yrkesinspektörernas berättelser, som enligt gällande föreskrifter af kollegium till Kongl. Maj:ts årligen insändes jemte det yttrande, hvartill berättelserna kunde gifva anledning, äfvensom sammanförandet af de till dessa berättelser hörande tabellariska uppgifter vore ett mycket vidlyftigt och tidsödande arbete; att förändret af protokollen vid yrkesinspektörernas sammanträden inför den ledamot af kollegium, som hade att föredraga ärenden rörande fabriker och

handverk, samt den korrespondens, som föranleddes af i dessa protokoll antecknade beslut, jemväl kräfde sin tid; att uti kollegii byrå för ärenden angående bergshandteringen och andra industriella näringar redan nu en särskild person måst under en stor del af året sysselsättas med utredningar af ärenden rörande yrkesinspektionen; samt att, då dessa ärenden gifvetvis vore till antalet i ständig ökning och i de flesta fall af teknisk natur, kollegium ansåge sig böra föreslå, att på yrkesinspektionens stat måtte på förutnämnda vilkor anställas ytterligare en assistent och att assistenternas antal såsunda måtte bestämmas till elfva, samt att en af dem finge efter indelning, som kollegium egde bestämma, så länge yrkesinspektörerna fortfarande stode under kommerskollegii inseende, tjenstgöra vid kollegii förenämnda byrå.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hade kollegium hemställt, att Kongl. Maj:t måtte hos innevarande års Riksdag äska sådan ökning uti anslaget för fabriksinspektionen, att från och med år 1901 kunde dels utöfver nuvarande personal anställas elfva assistenter vid yrkesinspektionen, hvardera med ett årligt arvode af 3,000 kronor, och dels få disponeras ytterligare 3,000 kronor till mötande af en blifvande ökning i kostnaderna för skrifbiträden och likartade utgifter inom de fem inspektionsdistrikten, eller tillsammans 36,000 kronor.

För egen del har departementschefen anfördt:

Såsom departementschefen redan förut vid föredragning inför Kongl. Maj:t af förslag till förordning angående minderåriges och qvinnors användande till arbete i industrielt yrke antydt, ansåge departementschefen en ökning i yrkesinspektionens arbetskrafter vara af omständigheterna med nödvändighet påkallad; och departementschefen delade kommerskollegii mening, att denna ökning icke borde åstadkommas genom inrättande af ett större eller mindre antal nya yrkesinspektörsbeställningar med ty åtföljande ändring i distriktsindelningen utan genom tillsättande af nödigt antal assistenter. Departementschefen hade icke heller något att anmärka mot det föreslagna antalet assistenter. Då det vidare enligt departementschefens mening vore uppenbart, att den sålunda ifrågasatta anordningen måste medföra en betydligt ökad inspektionsverksamhet inom distrikten, hvilket måste hafva till följd ökade kostnader för skrifbiträden och likartade utgifter för inspektörerna, funne departementschefen de hittills för sådana ändamål anvisade medel böra ökas; och ansåge han det af kollegium i detta hänseende föreslagna belopp, sexhundra kronor för hvarje distrikt, icke vara för högt beräknadt. Departementschefen ansåge sig sålunda böra förorda bifall till kommerskollegii förslag och hemställde alltså, att Kongl. Maj:t måtte hos Riksdagen göra nu förevarande framställning.

I sammanhang med dessa Kongl. Maj:ts framställningar har utskottet till behandling förehått två inom Andra Kammaren i förevarande ämne väckta motioner.

I motionen n:o 180 har herr *Henrik Hedlund* föreslagit att, om anslag lemnades till anställande af assistenter vid sidan af yrkesinspektörerna, Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t måtte i yrkesinspektörernas och assistenternas vederbörliga instruktioner införa bestämmelser, enligt hvilka de förre egde förrätta inspektionen och de senare biträda med byrågöromål, tillsyn öfver minderåriges användning vid industriellt arbete, efterbesigtning samt endast på särskildt förordnande af Kongl. Maj:t besigtning i första hand.

I motionen n:o 176 har herr *E. Biesèrt*, med hvilken herr *A. H. Göthberg* instämt, föreslagit, att Riksdagen, med anledning af Kongl. Maj:ts omförmälda proposition n:o 63 och under förutsättning, att de bestämmelser rörande yrkesinspektörs skyldighet, hvilka vore upptagna i Kongl. Maj:ts förslag till förordning angående minderåriges och qvinnors användande till arbete i industriellt yrke, blefve af Riksdagen godkända, måtte, för anordnande af fabriksinspektion, på extra stat för år 1901 anvisa: till aflöning åt tolf yrkesinspektörer 60,000 kronor med 5,000 kronor till hvar, för år räknadt; till arfvode åt en assistent 3,000 kronor; till bestridande af kostnaden för skrifbiträden och likartade utgifter 14,400 kronor; samt till Kongl. Maj:ts förfogande för godtgörelse åt tillfälligt förordnade inspektörer 2,000 kronor, eller tillhoppa 79,400 kronor.

Under återopande af Kongl. Maj:ts ofvanberörda framställningar, har den sistnämnde motionären erinrat, hurusom af kommerskollegii protokoll för den 19 december 1899 framginge, att kommersrådet friherre Reh binder beträffande innehållet af kommerskollegii ofvannämnda framställning om ökning af yrkesinspektionens personal m. m. varit af i viss mån skiljaktig mening och i sådant afseende yttrat följande:

»I det af kollegium gjorda förslag om ökande af yrkesinspektionspersonalen på det sätt, att till biträde åt en hvar af nuvarande fem yrkesinspektörer skulle anställas två assistenter, kan jag ej instämma. Af en så beskaffad anordning skulle uppenbarligen följdén blifva den, att inspektionen, som nu måste förrättas af yrkesinspektörerna sjelfva, komme att hufvudsakligen ske genom assistenterna, hvilka åter komme att utgöra en lägre klass af inspektionstjenstemän, hvilka icke ens skulle ega handla sjelfständigt, utan skulle vara i sin verksamhet beroende af den öfverordnade inspektörens åsigter och föreskrifter. Härigenom skulle, synes mig, lätt kunna komma att inträffa, att det förtroende för och den tillit till den inspekterandes omdöme och af honom jemlikt 5 § af lagen an-

gående skydd mot yrkesfara meddelade upplysningar och råd, som böra, för att inspektionen skall uppfylla sitt ändamål, finnas hos vederbörande yrkesidkare och som bör vara en verksam driffjeder för att denne skall utan motsträfvighet underkasta sig att iakttaga hvad som af den inspekterande anses böra ske, minskas. Ej heller är en sådan assistents ställning rätt väl förenlig med den befogenhet att vaka öfver lagens efterlefnad — hvilket i första rummet måste innefatta att vid inspektion bedöma, huruvida af yrkesidkaren iakttagits hvad i lagens 2 § 1—3 mom. är stadgadt — äfvensom pröfva de i 4 mom. af samma § omförmälda föreskrifter, som i 5 § angifvas såsom tillkommande yrkesinspektören, men hvilken befogenhet svårligen kan böra fränkännas den inspekterande, om ock han endast tillhör den lägre klassen af yrkesinspektionspersonalen, helst derest inspektion kommer att i allmänhet förrättas af nu åsyftade personal. Med den ställning och aflöning, som enligt förslaget skulle tillkomma assistenterna, torde dessutom kunna ifrågasättas, huruvida antagligt är, att till assistenter kunna förvärfvas personer med såväl — såsom förutsedt är — teknisk bildning som i öfrigt för befattningen lämpliga egenskaper.

För min del anser jag med yrkesinspektionens ändamål och uppgift bättre öfverensstämmande, att inspektion åtminstone i regel förrättas af yrkesinspektörerna sjelfva, och alltså att desses antal bör ökas i den mån förhållandena sådant betinga.

Medan jag sålunda ej anser lämpligt, att den inspekterande personalen delas i en öfver- och en underordnad klass, är jag emellertid af den åsigt, att det göres behof af att hos hvarje yrkesinspektör finnes anställd en assistent, som kan ersätta inspektören, der denne är förhindrad att utöfva sin befattning, och i öfrigt biträda honom dels med tillsyn å att af inspektören vid besigtning föreskrifna anordningar blifvit iakttagna — der sådan efterbesigtning anses nödig — samt derå, att meddelade bestämmelser i fråga om minderåriges användande i industrielt arbete vederbörligen efterlefas, dels med kansligöromål, särskildt då inspektören är upptagen af tjänsteresor, dels ock möjligen, med verkställande i inspektörens ställe, enligt särskildt förordnande, af inspektionen, t. ex. inom visst eller vissa industriella yrken. Härigenom borde äfven kunna ernås, att inspektören till tjänsteresor använde vida längre tid af året än den jemförelsevis ganska korta tid, som för närvarande dertill anslås.

Om inspektörernas antal ökas, och inspektionsdistriktens storlek i sammanhang dermed minskas, skulle ock de fördelar vinnas, att, till följd af kortare afstånd, utgifterna för resekostnader minskades och flere inspektioner medhunnas.

Huru stor ökning af yrkesinspektörernas och inspektionsdistriktens antal må vara erforderlig, tilltror jag mig ej att närmare bedöma, men visserligen synes det mig fullt antagligt, att, derest en någorlunda verksam inspektion skall komma till stånd, det nuvarande antalet af inspektörer och distrikt kan behöfva fördubblas.»

Detta kommerserådets yttrande syntes motionären vara mycket beaktansvärdt. Skulle *såsom system* fastslås, att det nuvarande antalet yrkesinspektörer bibehölles oförändradt, och att behöflig utvidgning af yrkesinspektionen skulle ske på så sätt, att assistenter tillsattes under yrkesinspektörerna, så kunde man med stor visshet förespå, att ett dylikt system så småningom ledde derhän, att all inspektion komme att verkställas af assistenterna, under det att den egentlige inspektören komme att sitta hemma på sitt kontor och sysselsätta sig med en massa skrifgöromål, icke endast sådana, som vore i instruktionen för yrkesinspektörerna anbefalda, och hvilka redan nu toge en dryg del af yrkesinspektörens tid i anspråk, utan äfven sådana, som måste uppstå till följd af nödvändig bref- och telegramvexling med de kringresande assistenterna m. m. I få ord, inspektören skulle blifva en fullständig kontorskarl, hvilken till följd af onständigheternas magt aldrig eller åtminstone mycket sällan komme i tillfälle att utöfva *verklig* inspektion eller komma i *personlig beröring* med befäl och arbetare vid de olika arbetsställena inom distriktet. Men just denna *personliga beröring* med och derpå grundade kännedom om dem, som inspektören hade att gifva råd och föreskrifter, ansåge motionären vara en synnerligen vigtig faktor i inspektörens mycket kräfvande arbete.

Och huru skulle under ett dylikt system assistenternas ställning blifva? Alldeles säkert icke afundsvärd. — Motionären har fäst uppmärksamheten derpå, att man, om han fattat saken rätt, fordrade, att assistenterna skulle vara inom teknologiens olika grenar såväl teoretiskt som praktiskt utbildade män. Ty huru skulle de, i motsatt fall, med framgång kunna fullgöra sitt arbete såsom de egentligen inspekterande? För en lön af 3,000 kronor för år, ansåge motionären, skulle det, under nuvarande förhållanden, ställa sig mycket svårt att erhålla det nödiga antalet *teoretiskt och praktiskt* utbildade ingenjörer, som vore villiga att åtaga sig den obehagliga och osjelfständiga, men på samma gång mycket ansvarsfulla posten som inspekterande assistenter, då de måste arbeta under trycket af yrkesinspektörens äfven i detalj meddelade föreskrifter. För hvarje ovanligare fall måste de känna sig skyldiga att inhemta yrkesinspektörens närmare föreskrift o. s. v. En sådan mycket obehaglig ställning söktes säkerligen icke af någon, som inom industrien genom kunskaper och praktisk duglighet vunnit erkännande. Men det vore just sådana män, som yrkes-

inspektionen behöfde, om den rätt skulle kunna fullgöra sitt kall. — Motionärens fulla öfvertygelse vore den, att som assistenter under dylika förhållanden kunde erhållas endast sådana, som antingen vore mycket unga, nyexaminerade teknologer, eller ock sådana, som af en eller annan anledning icke befunnits lämpliga för den praktiska verksamhetens fordringar. Vore denna motionärens tankegång riktig, så skulle följderna af sådana personers anställande som assistenter blifva den, att dessa alltid med en viss känsla af ovisshet och undran rörande »hvad yrkesinspektören skall säga», resa omkring och gifva sväfvande och ovederhäftiga råd och föreskrifter åt personer, som genom egen erfarenhet och på grund af tidigare samarbete med den egentlige inspektören enligt motionärens förmenande hade fullt så god insigt om hvad som vore nödigt och nyttigt att vidtaga till säkerhet för arbetarnes lif och helsa.

Hurudant skulle under dylika förhållandet förtroendet för yrkesinspektionen såväl från arbetsgifvares som arbetares sida blifva? Motionären tvekade icke att säga: i det närmaste lika med noll.

Af egen erfarenhet visste motionären, hvilka stora svårigheter yrkesinspektörerna haft att, i synnerhet i institutionens barndom, bekämpa, icke minst till följd af misstroende och en falsk uppfattning af inspektionens ändamål från arbetsgifvarnes sida, och delvis äfven från arbetarnes. Men det är motionären kärt att kunna konstatera, att yrkesinspektörerna i de allra flesta fall vetat att gå till väga på ett sätt, som, i full öfverenstämmelse med § 5 i gällande instruktion för yrkesinspektörerna, ledt derhän, att såväl arbetsgifvare som arbetare numera, med jembörelsevis få undantag, funne med sin fördel lämpligt att lyssna till de råd och föreskrifter, som inspektörerna gäfvé.

Då motionären sålunda hade den lifliga öfvertygelsen, att yrkesinspektionen i sin nuvarande form kommit in på rätt och praktisk väg, vore det klart, att motionären ej med jemmmod kunde se, hurusom man nu, säkerligen i bästa afsigt, ämnade försöka ett helt och hållet nytt system, som efter motionärens förmening komme att gifva ett resultat alldeles motsatt det goda vi hittills uppnått. Motionären ansåge alltså, att yrkesinspektionen borde utvidgas genom att öka antalet inspektörer och distrikt, och förefölle det motionären lämpligt att nu sätta detta antal till *tolv*. Inspektionspersonalen blefve då visserligen tre mindre, än hvad Kongl. Maj:t föreslagit, men sju verkliga inspektörer, som vore erfarne och praktiske män, hunne enligt motionärens mening uträtta minst lika mycket som tio unga, oerfarna assistenter. Det vore möjligt, att det i framtiden skulle visa sig praktiskt att, på sätt kommerserådet Reh binder föreslagit, gifva hvarje inspektör *en* assistent, men motionären ansåge det vara lämpligast

att icke företaga en sådan åtgärd redan nu, utan vänta dermed, till dess ett sådant behof faktiskt föreläge.

Deremot ansåge motionären, att det vore af behovet påkalladt, att en assistent tillsattes att biträda vid behandling af ärenden rörande yrkesinspektionen inom kommerskollegium.

Rörande kostnaden för skrifbiträden och likartade utgifter borde dessa, enligt motionärens åsigt, ej beräknas till lägre belopp än det, som nu härför vore anslaget, eller 1,200 kronor för hvarje distrikt. Det vore visserligen sant, att genom tillsättande af 7 nya yrkesinspektörer distrikten blefve betydligt mindre, men antalet verkställda inspektioner borde därför icke blifva färre, snarare tvärtom, då inspektörerna ej behöfde öda bort så mycken tid på långa resor.

Riksdagens båda kamrar hafva den 5 i denna månad fattat beslut i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående minderåriges och qvinnors användande till arbete i industrielt yrke, dervid Kongl. Maj:ts förslag om skyldighet för yrkesinspektörerna att öfvervaka författningens efterlefnad blifvit af kamrarne godkändt, hvaremot kamrarne i vissa andra punkter stannat i skiljaktiga beslut. Då lagutskottet, enligt hvad dess memorial n:o 48 utvisar, ansett dessa skiljaktigheter kunna sammanjemkas, förutsätter statsutskottet, att en förändrad lagstiftning i ämnet skall komma till stånd och att kontrollen å dess efterlefnad skall blifva anförtrodd åt yrkesinspektörerna, hvilkas arbete sålunda synes komma att blifva i så väsentlig mån tillökadt, att en ökning af inspektionspersonalen torde få anses vara af behovet oundgängligen påkallad.

I fråga om de olika sätt för den nya personalens inpassande i den redan bestående organisationen, hvilka, enligt hvad utredningen i ärendet gifver vid handen, varit ifrågatta, har utskottet på de skäl, som af ofvannämnde reservant inom kommerskollegium uttalats till kommerskollegii protokoll och hvilka af herr Biesert upptagits, funnit den princip, att inspektionerna skola förrättas af inspektörerna sjelfva och icke af några dem underordnade tjänstemän, böra åtminstone tills vidare fortfarande upprätthållas och sålunda ansett den för inspektionens tillgodoseende erforderliga nya personalen böra utgöras af inspektörer med samma tjänsteställning som de förutvarande. De behöfliga nya inspektörernas antal har beräknats af reservanten inom kommerskollegium till fem och af herr Biesert till sju. I detta afseende har emellertid utskottet ansett, att tills vidare och intill dess någon erfarenhet vunnits angående omfattningen af det arbete, som kan föranledas af den nya lagstiftningen, antalet nya inspektörer lämpligen skulle kunna begränsas till tre.

För bestridande af det ökade arbetet inom kommerskollegium synes någon ökning af den derstädes anställda personalen böra beviljas, och har utskottet i detta afseende ansett sig böra förorda Kongl. Maj:ts förslag om anställande derstädes af en assistent med 3,000 kronors aflöning, hvilket förslag jemväl innefattas i herr Biesèrts motion.

Likaså anser sig utskottet böra hemställa, att för bestridande af kostnaden för skrifbiträden och likartade utgifter, för hvilket ändamål anslag hittills utgått med 1,200 kronor för en hvar af de fem yrkesinspektörerna eller med tillhoppa 6,000 kronor, må beviljas så stort belopp, att för en hvar af de utaf utskottet föreslagna åtta inspektörerna må kunna disponeras nyssnämnda belopp 1,200 kronor, hvarigenom alltså förevarande anslags sammanlagda belopp skulle komma att uppgå till 9,600 kronor.

Förslaget derom, att, på sätt förut egt rum, ett belopp af 2,000 kronor skulle ställas till Kongl. Maj:ts förfogande för godtgörelse åt tillfälligt förordnade inspektörer, har icke gifvit utskottet anledning till någon erinran.

Då herr Hedlunds ofvanberörda motion hvilar på den förutsättningen, att assistenter skulle blifva jemte yrkesinspektörerna anställda, men förslaget härom blifvit af utskottet afstyrkt, måste, derest denna utskottets hemställan af Riksdagen bifalles, herr Hedlunds motion anses hafva förfallit.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får utskottet hemställa,

1:o) att Riksdagen, i anledning af Kongl. Maj:ts förevarande framställningar och herr Biesèrts omförmälda motion, må under förutsättning, att på grund af Kongl. Maj:ts förslag till förordning angående minderåriges och qvinnors användande till arbete i industriellt yrke förändrad lagstiftning i detta ämne kommer till stånd, på extra stat för år 1901 anvisa

a) till aflöning åt åtta yrkesinspektörer 40,000 kronor med 5,000 kronor till hvar, för år räknadt;

b) till arfvode åt en assistent i kommerskollegium 3,000 kronor;

c) till bestridande af kostnaden för skrifbiträden och likartade utgifter 9,600 kronor; och

d) till Kongl. Maj:ts förfogande för godtgörelse åt tillfälligt förordnade inspektörer 2,000 kronor;

eller tillhoppa 54,600 kronor; samt

2:o) att, vid bifall till hvad utskottet under mom.
1:o) här ofvan föreslagit, herr Hedlunds omförmälda
motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 maj 1900.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
